

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 346/06-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. novembra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. I. H., B., zastúpeného advokátom JUDr. P. V., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 1 NcC 90/05-96 z 24. marca 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. I. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2006 doručená sťažnosť JUDr. I. H., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 1 NcC 90/05-96 z 24. marca 2006 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplynulo, že: *«Sťažovateľ je žalovaným v súdnom spore iniciovanom jeho bývalou manželkou JUDr. M. H., trvalo bydliskom K. vedenom pod č. k. 25 P 84/2005*

na Okresnom súde Košice II. Predmetom súdneho sporu je zvýšenie výživného na maloleté dcéry účastníkov konania H. H. (...) a I. H. (...).

Podaním zo dňa 10. októbra 2005 sťažovateľ vzniesol na Okresnom súde Košice II námietku zaujatosti v predmetnom konaní voči konajúcej sudkyňi JUDr. M. J. a všetkým sudcom okresných súdov v obvode Krajského súdu v Košiciach a sudcov Krajského súdu v Košiciach. Svoju námietku odôvodnil sťažovateľ tým, že žalobkyňa (matka maloletých detí) pracuje ako sudkyňa na Okresnom súde Košice I a predtým pracovala na Okresnej prokuratúre v Košiciach. Z tohto dôvodu je medzi konajúcou sudkyňou ako aj ostatnými sudcami Okresného súdu Košice I a II a Krajského súdu v Košiciach kolegiálny vzťah, ktorý môže ovplyvniť rozhodovanie súdu vo veci a môže mať vplyv na jeho nestrannosť a nezaujatosť. Matka maloletých detí je veľmi blízkou priateľkou JUDr. D. S., ktorá rozhoduje vo veciach starostlivosti súdu o maloletých v rámci druhostupňového konania na Krajskom súde v Košiciach. Ide o odvoláciu sudkyňu, s ktorou sa matka maloletých detí stretáva i v súkromí, a teda sudkyňu, ktorá môže rozhodovať o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu prvostupňového súdu. Prostredníctvom tohto priateľského vzťahu matky maloletých so sudkyňou odvolacieho súdu je preukázané priame prepojenie na sudcov prvostupňových súdov v obvode Krajského súdu v Košiciach rozhodujúcich o veciach starostlivosti o maloletých.

Matka maloletých i konajúca sudkyňa sú kolegyňami a hoci pracujú na rozličných súdoch (Okresný súd Košice I, resp. Okresný súd Košice II), oba tieto súdy sídlia v jednej budove v K. Z tohto dôvodu je tiež nesporné, že konajúca sudkyňa a matka maloletých detí majú spoločných známych sudcov. Tento objektívny stav vzbudzuje v sťažovateľovi dôvodnú obavu, že súd nemusí zostať pri svojom rozhodovaní nestranný, ale v rámci „kolegiálnych vzťahov“ sa prikloní k záujmom kolegyne z práce.

O námietke zaujatosti rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. I NcC 90/2005-96 zo dňa 24. marca 2006. (...)

V slovenskom právnom poriadku je predpojatosť posudzovaná veľmi striktné, preto stačí iba pochybnosť o sudcovej nezaujatosti. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach ktorejkoľvek zo strán sporu. Sťažovateľ pritom vychádza z predpokladu, že súd musí mať určitú kvalitu, musí byť nezávislý a nestranný. Znamená to, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom

postupoval nezáujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Sťažovateľ má však vzhľadom na objektívnu existenciu prepojenia konajúcej sudkyne na priateľku matky detí, ktorá je odvolacou sudkyňou ako i na kolegiálne vzťahy sudcov v jednej budove vážnu pochybnosť o nestrannosti sudcov, ktorí majú o jeho veci rozhodovať. (...)

Sťažovateľ sa domnieva, že rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach č. k. I NcC 90/2005-96 zo dňa 24. marca 2006 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu, keďže mu ním bolo odopreté právo, aby jeho vec bola prerokovaná na nestrannom súde. Sťažovateľ má vážne pochybnosti o nestrannosti sudcov Okresného súdu Košice I, Okresného súdu Košice II a Krajského súdu v Košiciach z dôvodov uvedených v článku I. tejto sťažnosti, pričom nejde o akúkoľvek pochybnosť, ale pochybnosť objektívne odôvodnenú, tzn. objektívne odôvodniteľnú nielen z pohľadu sťažovateľa ako účastníka súdneho sporu, ale aj pohľadu nestranného pozorovateľa. (...)

Sťažovateľovi bolo rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach doručené v H. dňa 4. 9. 2006 a lehota na podanie sťažnosti podľa § 53 ods. 3 zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky a o postavení jeho sudcov v platnom znení je dodržaná.

Sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky na základe dôvodov uvedených v tejto sťažnosti po jej prerokovaní rozhodol takto:

1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu priznané v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené tým, že Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. I NcC 90/2005-96 zo dňa 24. marca 2006 nevytlúčil sudkyne JUDr. M. J., JUDr. L. B., JUDr. D. D. a JUDr. G. Š. z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 25 P 84/2005.

3. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. I NcC 90/2005-96 zo dňa 24. marca 2006 sa podľa článku 127 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zrušuje. (...)»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že napadnutým uznesením krajského súdu č. k. 1 NcC 90/05-96 z 24. marca 2006 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy, avšak zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia uvedeného základného práva, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a sťažovateľ, ktorý je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom, teda kvalifikovaným právnym zástupcom, neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o porušení jeho práva na súdnu ochranu. Sťažovateľovi krajský súd neodoprel spravodlivosť, ibaže jeho námietke zaujatosti „*voči konajúcej sudkyňi (...) a všetkých sudcov (...)*“ v danom prípade nevyhoviel. Ústavou zaručené právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy pritom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým procesným návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96). Napadnutým uznesením krajského súdu teda evidentne nebol odmietnutý sťažovateľovi prístup na súd a ani vo svojej podstate nebolo dotknuté základné

právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a už aj preto pripadalo do úvahy odmietnutie tejto sťažnosti pre jeho zjavnú neopodstatnenosť.

Z obsahu sťažnosti však vyplýva, že sťažovateľ namieta aj porušenie svojho základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu vyjadrenom v napadnutom rozhodnutí, pretože *„sťažovateľ má (...) vzhľadom na objektívnu existenciu prepojenia konajúcej sudkyne na priateľku matky detí, ktorá je odvolacou sudkyňou ako i na kolegiálne vzťahy sudcov v jednej budove vážnu pochybnosť o nestrannosti sudcov, ktorí majú o jeho veci rozhodovať“*.

Z citovaného čl. 127 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak

z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, pozri tiež nález sp. zn. II. ÚS 55/98 z 18. októbra 2001).

Pretože v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecného súdu, bolo v právomoci ústavného súdu len posúdenie, či účinky výkonu právomoci všeobecného súdu (v danom prípade krajského súdu) vo veci sťažovateľa, t. j. prerokovanie a rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu č. k. 1 NcC 90/05-96 z 24. marca 2006, sú zlučiteľné s citovaným článkom dohovoru.

V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd okrem iného uviedol, že:

„(...) K tomu, aby sudca bol vylúčený z prejednávania veci, predpokladá sa taký jeho osobný záujem vo veci alebo jeho osobný vzťah k účastníkom konania, resp. k ich zástupcom, že by tento vzťah i pri všetkej možnej snahe o objektivnosť rozhodovania mohol ovplyvniť objektivný postoj sudcu vo veci.

Dôvodom pre vylúčenie sudcu pre pomer k účastníkom bude daný predovšetkým v takom prípade, keď niektorý z účastníkov je konajúcemu sudcovi osobou blízkou (§ 116 OZ), v priateľskom alebo nepriateľskom vzťahu, alebo vo vzťahu k určitej závislosti ekonomickej alebo služobnej.

V predmetnej veci otec detí neuviedol žiadnu takú okolnosť, ktorá by v zmysle ust. § 14 ods. 1 O. s. p. mohla objektivne vzbudiť pochybnosti o tom, že u konajúcej sudkyne ide o taký konkrétny vzťah k matke detí, ktorý by dôvodne mohol vzbudiť pochybnosti o jej nezaujatosti. Samotná skutočnosť, že matka detí vykonáva funkciu sudkyne Okresného súdu Košice I a v dôsledku toho prichádza do styku so všetkými sudcami Okresný súdov Košice aj sudcov Krajského súdu v Košiciach a konkrétne aj s konajúcou sudkyňou, nemôže byť dostatočným dôvodom pre vylúčenie konajúcej sudkyne JUDr. M. J. označeného súdu z prejednávania a rozhodovania tejto veci podľa § 14 ods. 1 O. s. p. Totiž takouto konkrétnou okolnosťou nie je sám o sebe vzťah kolegiality medzi matkou detí a konajúcou sudkyňou, pretože nevyjadruje dimenzie tohto vzťahu; medzi matkou detí a konajúcou sudkyňou tak nemuselo ešte na základe jedného pracoviska prísť k vzťahom sympatia - antipatia, priateľstvo – nevraživosť a pod. Jednoduché profesné vzťahy z osobného poznania má sudca z radu kolegov – právnikov, s ktorými prichádza bežne do úradného

styku, bez dôsledkov na jeho zaujatost' vo veciach spojených s týmito kolegami. Ďalšie námietky otca detí vyjadrujú jeho subjektívne hodnotenie a ani konajúca sudkyňa, ako aj sudkyne vybavujúce podľa rozvrhu práce na Okresnom súde Košice II agendu starostlivosti súdu o maloletých neuviedli žiadnu relevantnú skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné pochybovať o ich nezaujatosti. (...)“

V citovanej časti krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré treba ustanovenie § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vykladať a uplatňovať práve takýmto spôsobom, a nie iným, a tým zároveň podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne) odpovedal aj na argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej tieto zákonné ustanovenia treba vykladať a uplatňovať odlišne.

V každom prípade uvedený postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tieto natoľko odchýlili od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne popreli ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu interpretácia ustanovenia § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje a na meritórne preskúmanie uvedeného rozhodnutia preto ústavný súd nie je oprávnený.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2006